

MAGYAR LAP

HUNGARIA
Extern

T. Dunaposta

BUDAPEST
Postafiók 151.

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R. T. Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelősszerkesztő:
DR PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:
DR GYÁRFÁS ELEMÉR

Uj kormány Franciaországban

Pétain tábornagy az új miniszterelnök és Weygand tábornok a helyettese.

Az új kormány nagyfontosságú döntésekre készül

annak, ami a Maas-Mosel völgyében és az an-
nakidején elcsatolt Elzász-Lotharingia földjén
most van kialakulóban. A teljes felülés mun-
kája már is kezdetét vette. Még be sem zárult
a gyilkos gyűrű a svájci határnál, Saarbrü-
kennél és a Freiburg-Cormar irányában már
is megkezdődött a bezárt kör kisebb egysége-
kre való feldarabolása. Hisszük azonban, hogy
nem fog sor kerülni újabb flandriai pokolra
s a mítikus jellegéből már amúgy is kivet-
kőzletett Maginot-vonal katonai felszámolása
már fegyverszüneti tárgyalások során fog
végbemenni.

Míg nyugaton sorsdöntő napokat él át
Európa, a balti államokban újabb erőltetés
következett be. A hetek óta vajudó litván-orosz
feszültség Litvánia katonai megszállásával vég-
ződött. Hogy katonai garanciákon messze túl-
menő változásokról van itt szó, azt nemcsak
a párhuzamos kormányválság mutatja, hanem
főképpen az, hogy Smetona államelnök is el-
hagyta helyét s helyével együtt országát.

nyű elképzelni: Németország felől a Siegfried-
vonat beton és acélgyűrűjét, francia földön,
Longwyttól Baselig pedig mintegy 60 német
hadosztály gyilkosan szorító átkarolását. Ami
Flandriában történt, az csak halvány árnyéka

Az új francia kormány névsora

Londonból jelentik: A francia rádió közölte,
hogy Reynaud francia miniszterelnök lemondott.
Az új kormányt Pétain marsall alakította meg,
Weygand helyettes miniszterelnöksége mellett.
Hadügyminiszter Colson, légügyminiszter Pegeaut,
tengerészeti miniszter Darlan tengernagy, belügy-
miniszter Marquet, igazságügyminiszter Laval, kül-
ügyminiszter Baudoin.

Minisztertanács Reynaud lemondása előtt.

Bordeauxból jelentik: A francia rádió jelen-
tése szerint a kormány tagjai vasárnap délelőtt
újabb tanácskozársra ültek össze. Az eredményről
semmit sem közöltek. A tanácskozást megelőzően
Reynaud fogadta Campbell angol nagykövetet és
megbeszélést folytatott a szenátus, valamint a kép-
viselőház elnökével.

Reynaud lemondásának előzményei.

A vasárnap délutáni és esti francia kormány-
tanácskozársról mindeddig hivatalos közleményt
nem adtak ki. A Reynaud-kormány vasárnap este
háromnegyed 8 órakor megszakitotta az ülést,
majd 10 órakor újra folytatta. Közben Reynaud
fogadta Campbell angol nagykövetet. Később ma-
gánbeszélgetést folytatott Weygand tábornokkal
és Lebrun elnökkel.

A francia rádió közlése szerint a vasárnap
esti ülésen valószínűleg azt az üzenetet is megtár-
gyalták, amelyet Churchill intézett a francia kor-
mányhoz közvetlenül az első ülés után. Éjfél után
55 perckor érkezett aztán az a hír, hogy a francia
rádió bejelentése szerint a Reynaud-kormány le-
mondott.

A Stefani úgy értesül, hogy Reynaud Ameri-
kába utazik.

A franciák már nem vásárolnak hadi- anyagot.

Neyworkból jelentik: A Stefani iroda jelen-
tése szerint a hadianyagvásárlással megbízott fran-
cia bizottság beszüntette vásárlásait. Négy nap óta
már semmit sem vásárolt. Ezután az angol kor-
mány folytatja vásárlásait a saját számlájára.

Francia körök szerint a helyzet rendki- vül komoly.

Bordeauxból jelentik: (Reuter.) A francia
hadügyminisztérium szóvivője jelentette, hogy az
általános helyzet rendkívül komoly, bár a németek
előnyomulása Chartres irányában kissé meglassult.

Sokal nagyobb német erők küzdenek a Champagne
síkságán és Chateau Thierrynél.

Még nincs véglegesen kialakult kormány.

Neyworkból jelentik: A Columbia rádióállo-
más közölte, hogy Weygand tábornok elvállalta a
nemzetvédelmi tárcát is az új kormányban.

Ugyancsak az amerikai Columbia rádióállomás
bordeauxi jelentése szerint Bonnet és Flandin is
bekerült a kormányba. Hozzátette a jelentés, hogy
Laval és Marquet nem vállalják a megbízatást.

A Columbia rádióállomás újabb közlése sze-
rint Flandin és Bonnet sem fogadta el kinevezését
az új francia kormányba.

Francia békejavaslatról tud az olasz sajtó.

Az olasz fővárosban feltűnést keltett,
hogy Roosevelt fogadta az angol és a francia
nagykövetet, majd az Egyesült Államok berlini
ügyvivőjét.

A Reuter iroda egyelőre cáfolja a francia
békejavaslat híreit.

Francia menekültek Svájcban.

Bernből jelentik: A Jura hegységben lévő
svájci határőrségen több csoport, Belfort környé-
kéről menekült asszony és gyermek jelentkezett
vasárnap. Ezeknek Svájcban hajlékot adnak, míg
a francia határ valamelyik pontjára irányítják
őket.

A német sajtó a birodalmi hadsereg győzelmeiről.

Berlinből jelentik: A német lapok vezető-
helyen közlik a véderőfőparancsnokság vasár-
napi jelentését. A *Völkischer Beobachter* a kö-
vetkező cím alatt közli a franciák feletti győze-
lemről szóló jelentést: „A vég felé.”

— A német hadosztályok, — írja a lap —
megállás nélkül fognak menetelni, harcolni és
a felmorzsoltt ellenséget teljesen leverik. Nehe-
zen képzelhető el, hogy Franciaország még
egyszer összeszedjen olyan erőt, hogy tartós
védelmi vonalat állítson fel. Londonban min-
dennap esökkennie kell az eddig görcsösen
táplált véleménynek, hogy Franciaország még-
egyszer megkapaszkodhatik zuhanásában és
hosszú ellenállást fejthet ki. A németek leg-
újabb sikerei emlékeztetni fogják az angolokat
arra, hogy Franciaország teljes összeomlása
után számukra is üt az óra.

Franciaország tegnapi napja igazi fekete-
vasárnap volt. A válság katonai és politikai
térén egyaránt tetőfokra hágott. Estére, negy-
vennyolc órán át szinte megszakítás nélkül
tartó államtanács után, a Reynaud-kormány
lemondott s helyét egy Pétain elnökléte alatt
alakult nemzeti kormány vette át. Ha a hiva-
los jelentések nem mondják is, kétségtelen,
hogy Reynaud menesztése már német kíván-
ságra történt s *conditio sine qua non*-ja volt a
küszöbön álló fegyverszüneti és béketárgyalá-
soknak. Reynaud megcsontosodott képviselője
annak a nemzetközi jakobinus páholy-szellem-
nek, amely Franciaország szomorú tragédiá-
ját előidézte. Bizalmasa és legfőbb munkatár-
sa az a Mandel volt, akit Clemenceau szellemi
örökösének neveztek, hiszen éveken át volt tit-
kára a „győzelem atyjá”-nak. Mi sem természe-
tebb, mint az, hogy a győztes Németország a
nemzetközi érdekek és páholy-szellem e tipikus
képviselőivel, kiknek lelkiismeretét oly súlyo-
san terheli a felelősség a nagymultu francia
nép mai helyzetéért, nem hajlandó a tárgyaló-
asztalhoz leülni. Viszont a francia nemzet örök
múltjára vall, hogy sorsdöntő és nehéz órái-
ban ismét önmagára talált, legnagyobb fiát,
a verduni győztes államot kormányzó élére,
hogy ő mentse meg, a mi még megmenhető
a francia jövő számára.

Mert a fegyverszüneti tárgyalások meg-
kezdése már csak órák kérdése. Franciaország
katonailag is olyan válságos helyzetbe került
az utolsó 48 óra alatt, hogy annál sötétebbet
már elképzelni sem lehet. A szörnyű katas-
trófa, amit napokkal ezelőtt, sőt hetekkel e-
zelőtt látni lehetett, bekövetkezett: a francia
hadseregnek eddig szinte érintetlen, a Maginot-
vonalbeli hadtesteit teljesen bekerítették. A
Párizs elfoglalása után egy percig sem pihenő
német hadosztályok június 14-én a balszár-
nyon borzalmas erejű támadásba kezdtek. A
szörnyű átitűtőerejű támadás a Maas-vonalon
már a szombaton meghozta a döntő ered-
ményt: a kelet-franciaországi védőerő legerő-
sebb pillére, Verdun összes erődtítményeivel
együtt megadta magát, miközben a Champá-
gneban a német gépesített osztagok szinte kép-
zelet világába tartozó gyorsasággal törtek előre
St. Disier, Chaumont és a Langres-i magáslat
irányában. Vasárnap este a francia hadijelen-
tés már Grayt és Besançourt említte, mint had-
művelési területeket, hétfőn pedig a Stefani azt
jelentti, hogy a gépesített német osztagok jó-
val Basel alatt elérték a svájci határt, ami
egyét jelent a Maginot-vonal teljes körülvá-
rástól és két tűz közé fogásával.

Hogy ez katonailag mit jelent, a Maginot-
vonalon levő francia seregek számára, köny-

Német hadijelentés:

„Attörtük a Maginot-vonalat... Verdun fellegvárán német hadilobogó leng... Atkeltünk a Felső-Rajná”

Berlinből jelentik: A német véderő főparancsnokságának vasárnap délutáni jelentése a következőket mondja:

A Csatornától egészen a svájci határig az egész arcvonalon csapataink győzelmesen törnek előre. A megvert ellenséget üldözzük a Loire irányában. A gépesített és nem gépesített kötelékek egymással együttműködésben hatalmas menetteljesítményt végeztek és sok helyen beérték a menekülő, kimerült ellenséget. A foglyok száma állandóan növekszik. A hullámokban támadó repülőgépek nagy hatással tevékenykedtek az ellenségnek a Loire irányában vasuton és országuton visszavonuló részei ellen. Párizstól délkeletre és a Marne felső folyásánál erős páncélos és gépesített egységek szakadatlanul törnek előre. A langresi fennsíkon tuljutottak és elzárták a Saar és a Rajna vidékéről visszavonuló francia erők visszavonulási útját. Verdun fellegvárával és valamennyi erődjével elfoglaltuk. Elfoglaltuk a longuyoni erődt is. A

Saar-vonalon Saint Avol és Saar-Albain között attörtük a Maginot vonalat. A Felső-Rajná Colmar-tól keletre széles arcvonalon támadás közben atkeltünk. A harci repülőgépek és légvédelmi osztagok eredményesen támogatták a német hadsereg előnyomulását. A német harci zuhanó, bombázó és vadászrepülőgépek az egész harctéren nagy kiterjedésű támadást hajtottak végre az ellenség hátsó összeköttetése ellen. Sokhelyen szétszórtak menekülő oszlopokat és feltépték a vasuti síneket. Harminc vonatot találtak. Egy lőszerszállító vonat a levegőbe repült. Az ellenség légi vesztesége szombaton 40 repülőgép. Ebből 12-öt légi harcban, kilencet a léghárító tüzérése, a többi a földön pusztítottuk el. Hét saját gépünk hiányzik. Az egyik visszatérő buvárnaszádunk jelenti, hogy május 30-ikán egy 12 ezer brutto regisztertonnás, zsufolásig megtelt csapat szállító hajót elsüllyesztett. Egy másik buvárnaszád megtorpedózott egy 14 ezer tonnás britt segédcirkálót.

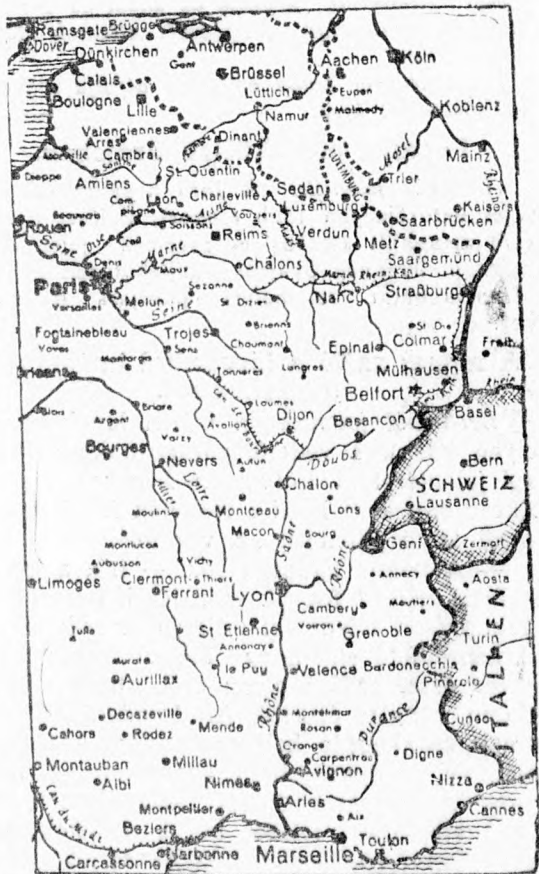
Olasz hadijelentés:

„Légi haderőnk mindenütt magához ragadta a kezdeményezést. Észak és Kelet-Afrikában is támadásba mentünk át”

Rómából jelentik: (Stefani.) A fegyveres erők főhadiszállásáról jelentik: Ötödik számú olasz hadijelentés.

— Az alpesi arcvonalon folytatódott a határon túl a felderítő tevékenység, amelyet az ellenfél hasztalan igyekszik meggátolni. Ekörben foglyokat ejtettünk és fegyvereket zsákmányoltunk. A Földközi-tengeren a tengerészet és a légi haderő folytatta tevékenységét és egyre hatékonyabb eredményeket ért el. Az angol rádió már hivatalosan is megerősítette a Calipso cirkáló elvesztését, melyet a második számú hadijelentésünkben közöltünk. Torpedónaszadjaink újabb győzelmes műveleteik során ellenséges buvárnaszádokat támadtak meg és egyet elsüllyesztettek. Ezzel egyidőben a

légi haderő, támadó szellemét igazolva, magához ragadta mindenütt a kezdeményezést. Repülőink bombatámadásokat intéztek biztos sikerrel francia légi támaszpontok és a korzikai kikötőberendezések ellen, valamint a Málta szigetén lévő Bormula hadsereget ellen. Hetven vadászrepülőgépünk támadást intézett Cannet des Maures és Pierrefeu légi támaszpontok ellen. Negyven ellenséges repülőgépet elpusztítottunk. Ennek egy részét heves harcban lőttük le, a többi a földön pusztítottuk el. Egy löszerraktár a levegőbe repült. Az ellenséges légvédelem erős ellenállást fejtett ki. Észak-Afrikában heves hadműveletek folytak az angol

A franciaország hadszínter keleti része.

A japán sajtó éles állásfoglalása a francia Indo-Kína ellenséges viselkedése ellen

Tokióból jelentik: A Nisi-Nisi című lap hosszabb cikkben foglalkozik francia Indo-Kína ellenséges magatartásával, ahonnan állandóan löszerrak-

és fegyverrel látják el Csang-Kai-Seket. A követteli, hogy haladéktalanul szüntessék meg ezt az ellenséges magatartást.

Olasz tiltakozás az Egyesült Államok külügyminisztériumában az olaszellenes propaganda miatt

Washingtonból jelentik: A Német Távirati Iroda munkatársa közli, hogy Olaszország követe tiltakozást jelentett be a külügyminisztériumban az ellen, hogy bizonyos körök, tervszerű mesterkedéssel, olaszellenes légkört igyekeznek teremteni az Egyesült Államokban, olyan valótlanságok terjesztésével, mintha az olasz követségek tisztviselői nagyarányú propaganda munkát végeznének.

Hull külügyminiszter vizsgálatot indít a tiltakozás következtében.

Washingtonból jelentik: A Reuter Távirati iroda közli: Hull külügyi államtitkár kijelentette, hogy az olasz követségek tisztviselői karának magatartását a kormány vizsgálat tárgyává teszi. Hull a vizsgálatnál kapcsolatban nem volt hajlandó bővebb felvilágosításokat adni, de hangsúlyozta, hogy annak eredménye feltétlenül tisztázni fogja, hogy

az olasz követségi tisztviselők propaganda munkájáról terjesztett információk megfelelnek-e a valóságnak, vagy nem. Egy emlékirat, amely a new-yorki rendőrség birtokában van s amit nyilvánosságra is hoztak, azt bizonyítja, hogy a new-yorki olasz főkonzul bizonyos „nem amerikai” akciókban vett részt.

Az olasz követség nyilatkozatot adott ki, amelyben a leghatározottabban visszautasítja, hogy valamelyik olasz konzulátusi tisztviselő hasonló akcióban vett volna részt. Az olasz követ látogatást tett Hull külügyminiszternél s kijelentette, hogy a rendőrség birtokában lévő nyilatkozat valótlanságokat tartalmaz és tiltakozott minden olyan mesterkedés ellen, mely alkalmas lenne arra, hogy az Egyesült Államokban olaszellenes légkört teremtsen.

erők ellen, amelyek harcikoésik támogatásával támadást kíséreltek meg. Kelet-Afrikában légi osztagaink támadták Berbera és Madera légi támaszpontjait. Massaua környékén két angol repülőgép lőttünk le, amelyek be akartak hatolni területünkre. Június 15-én éjjel az ellenség repülőgépei a szokott módon behatoltak olasz terület fölé és Genovára néhány bombát dobtak. A bombák kevés kárt okoztak, de néhány polgári személy életét veszítette. Genova légvédelmi tüzérése négy ellenséges repülőgépet lelőtt.

Albánia háboruba lépett Olaszország mellett.

Tiranából jelentik: A *Transcontinento Presse* jelentése szerint a legfelsőbb albán alkotmányozó szervek törvényt hoztak, melyszerint Albánia Olaszország mellett háboruba lép az olasz birodalom ellenségeivel szemben.

Gyarmatokra szállítják a Spanyolországba menekült holland katonákat.

Madridből jelentik: A Spanyolországban élő hollandokat felszólította a konzulátusuk, hogy haladéktalanul jelentkezzenek katonai szolgálatra. Egyelőre a 18—36 éveseket sorozzák be és Hollandiába küldik Lissabonon át.

Budapestről jelentik:

Herczeg Ferenc cikket írt a régi Európa bukásáról.

Budapestről jelentik: Herczeg Ferenc a *Pest Hirlapban* vezércikket írt a franciaországi német győzelmekről.

— Mi, magyarok, — írja a többi között, — visszafojtott lélegzettel figyeljük ezt a titáni harcot és reméljük, hisszük, hogy abból egy új és jobb, holdogabb Európa fog életre kelni. Ha valaki nekünk a legkevésbé is okunk, hogy sajnálkozzunk a régi Európa bukásán.

A német hadirokkantak vezetői is megjelentek a magyar hadirokkantak közgyűlésén. Hodoló táviratok a magyar olasz és német államfőkhöz.

Budapestről jelentik: A Hadirokkantak, Őzvegyek és Árvák Országos Nemzeti Szövetsége vasárnap tartotta évi közgyűlését, amelyen a német birodalmi hadirokkantak vezetői is megjelentek. Az elnök, *Arvafalvy Nagy István* indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy hódoló táviratot intéz *Horthy* kormányzóhoz, *Hitler* német birodalmi vezér és kancellárhoz, *Viktor Emánuel* olasz király és császárhoz, *Mussolini*, *Teleki* miniszterelnökhöz és *Csáky* külügyminiszterhez.

Szovjet-Oroszország megszállta Litvániát

Szovjet magyarázat szerint a megszállás Litvánia ellenséges magatartásának következményei

Moszkvából jelentik: Mint ismeretes, a litván külügyminiszter hosszabb idő óta Moszkvában tárgyal a litván-szovjet ellentétek felszámolása céljából. A megbeszélések során a szovjet kormány ultimátumszerű követeléseket támasztott a litván kormánnyal szemben. Az ultimátum 15-ikén, szombaton járt le és Urbsys litván külügyminiszter közölte a szovjet kormánnyal, hogy Litvánia az összes feltételeket elfogadja. Ennek megfelelően

szombaton a szovjet csapatok átlépték a litván határt és bevonultak Kaunasba, Vilnába és más litván városba. Szovjet hivatalos közlés szerint Moszkva legújabb lépése a litván-szovjet viszály elintézésében a kérdés végleges megoldását jelenti. A szovjetközlés szerint Litvánia nyíltan megsértette a közötte és a szovjet kormány között kötött kölcsönös segélynyújtási szerződést, mert titkos katonai szerződést kötött Lettországgal és Észtországgal.

Litván jelentések a szovjet közbelépéséről

Az eseményekkel kapcsolatban litván részről a következőket jelentik: A Litván Távirati Iroda közli: Urbsys litván külügyminiszter szombaton délután két órakor a következő táviratot küldte Moszkvába:

— Molotov külügyi népbiztos a következő követeléseket terjesztette a litván kormány elé:

1. A szovjet hadsereg ma délután három órakor Ejsiskis, Druskeninkai és Dukstas helyiségekben átlépte a litván határt.

2. A szovjet csapatok elfoglalják Wilnát, Kaunast és más helyiségeket.

Nemkívánatos összeköttetések elkerülésére a litván hatóságok kiadták a parancsot, hogy senki se fejtse ki ellenállást.

Kaunasból jelentik: (Litván távirati Iroda) A szovjet csapatok szombaton délután átlépték a litván határt. 200 páncélos kocsival áthaladt Kaunason. Egy páncélos hadosztály Kaunasba érkezett és elhelyezkedett a középületek előtt.

Kaunasból jelenti a Reuter: Szovjet csapatok szombaton délután elfoglalták Kaunast, Wilnát, Rasseinirit, Panevezyst és Siauliait.

Smetanas litván államelnök elhagyta Litvániát

Moszkvából jelentik: (Tass.) Smetanas litván államelnök elhagyta Litvániát és külföldre utazott. Az államelnök elutazása után jól informált körök véleménye szerint egyet jelent a lemondással és a meneküléssel. Merkis lemondott miniszterelnök, aki átvette az államelnöki teendőket, rádiószózatot fordult az ország lakosságához. Figyelmeztette Litvánia lakosságát arra, hogy helyesen ítélje meg az eseményeket. Merkis felhívta a litvánok figyelmét arra is, hogy a Szovjettel szemben teljes megértést tanúsítsanak és fogadják úgy a szovjet csapatok bevonulását, mint azt a baráti államtól el lehet várni.

Szovjet politikai körök magyarázata a megszállásról.

Szovjet-országi politikai körök Litvánia megszállását a következőkben indokolják: — Szovjetországban ezen a kezdeményezésén csak azok ütközhetnek meg, akik egyáltalán nem kísérték figyelemmel az utóbbi hónapban a Balti-államok eseményeit. Litvánia megszállása nem meglepetés azok számára, akik ismerik a két állam viszonyának alakulását.

A litván kormány a lengyelországi eseményekkel kapcsolatban a Szovjet jóindulatába bízva az elmúlt évben elérkezettnek látta az időt arra, hogy Lengyelország litvánlakta területeit — környékét, Wilnát és a hozzátartozó területet — megszerezze. A litván csapatok valóban el is foglalták ezeket a területeket Lengyelország legyőzése után. A litván akció sikerének feltételei azonban Szovjetországgal szemben vállalt kötelezettségek voltak. Ezeket a feltételeket Litvánia nem szívesen teljesítette.

Litvánia ellen a legsúlyosabb panasz orosz helyőrséghez tartozó szovjet katonák gyanús elűzése volt. A litván miniszterelnököt éppen ezért nyíltan nappal ez előtt Moszkvába hívták, hogy a súlyos kérdést elintézhessék. A szovjet kormány nem elégedett meg azzal az elégtétellel, amit a litván kormány nyújthatott, ezért elhatározta, hogy visszavonja beleegyezését a volt lengyel területek Litvániához való csatolására vonatkozólag.

A litvániai szovjet akció tehát tulajdonképpen

litvániai szovjet helyőrségek helyzetének módosítását és a volt lengyel területek Szovjetországhoz való csatolását jelenti.

Német, olasz és lett vélemény a szovjet litvániai lépéséről.

Rigából jelentik: (DNB.) A lett kormány közleményt tett közzé, amely leszögezi, hogy Lettország semmiféle titkos szerződést nem írt alá Litvániával és Észtországgal.

Lettországot és Észtországot is megszállják az orosz csapatok

A két balti állam elfogadta a szovjet-orosz javaslatokat

Moszkvából jelentik: Hivatalosan jelentik, hogy a szovjetkormány Lettországhoz és Észtországhoz hasonló szövegű jegyzéket intézett, amelyben ugyanolyan követeléseket támaszt, mint amelyeket Litvánia már elfogadott. A jegyzékben a szovjet kijelenti, hogy a két állam a szovjettel kötött segélynyújtási egyezmény aláírása után az ugynevezett balti szövetséget nem szüntette meg, hanem ellenkezőleg: megerősítette azt. A szovjet ezt nem nézheti tétlenül és abban nemcsak veszedelmet, hanem a szovjet határok ellen irányuló közvetlen fenyegetést lát. Ennek következtében a szovjet a következő minimális követeléseket állítja fel, mint feltétlenül szükségeseket:

1. Lettországon és Észtországon új kormány alakítását, mely képes és hajlandó a segélynyújtási egyezmény feltételeit becsületesen végrehajtani.

2. A szovjet csapatok szabad bevonulását Lettországra és Észtországra, a két ország fontosabb pontjainak megszállása érdekében, hogy a

Berlin. (DNB.) A litvániai eseményekhez a német távirati iroda a következő megjegyzéseket fűzi: Litvánia valamikor az orosz birodalomhoz tartozott. Az Északi-tenger és a Balti-tenger új helyzete folytán a balti államok minden gazdasági kapcsolata megszűnt Angliával és így vagy a német vagy az orosz élettérhez kellett bekapcsolódniok. A történetek ezért nem keltettek feltűnést.

Róma. (DNB.) A litván eseményekkel kapcsolatban illetékes olasz kormánykörökben kijelentették, hogy Olaszországnak nincsenek közvetlen érdekei a balti államokban és éppen ezért a történetekkel szemben nem foglalnak állást.

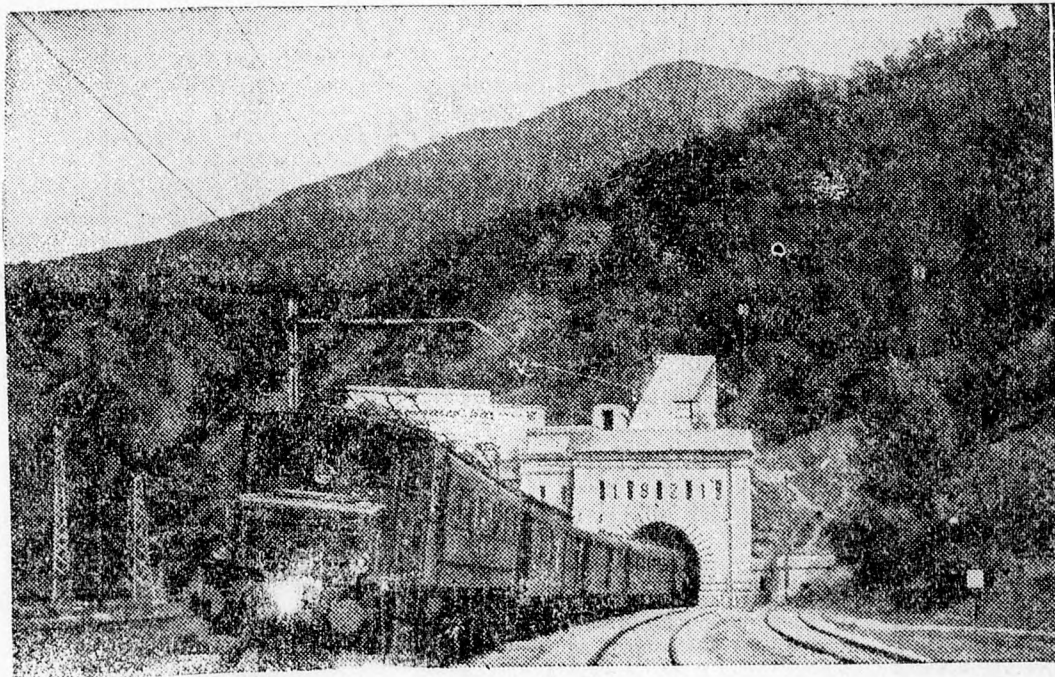
segélynyújtási egyezmény végrehajtását biztosítják.

Vasárnap este a két ország követei közölték Molotovval, hogy kormányuk egyetért a szovjetkormány követeléseivel. Tallini jelentés szerint az észt kormány beadta lemondását. Az államelnök a lemondást elfogadta és haladéktalanul lépéseket tett az új kormány megalakítására. A megegyezés értelmében Észtország különböző pontjait szovjet csapatok szállták meg.

Németországban internálták a Litvániából elmenekült államelnököt.

Moszkvából jelentik: A Reuter jelentése szerint Smetona litván köztársasági elnök és a litván kormány több tagja éltépte vasárnap este a német határt. Internálták őket. Erről a moszkvai német nagykövet azonnal értesítette az orosz kormányt.

Kaunasból jelentik: Lukas tábornokot, a lemondott litván kormány belügyminiszterét és Koldikatit, a rendőrség főparancsnokát letartóztatták és börtönbe zárták.

A híres Simplon alagút helyének az európai háborúban még fontos szerepe jutott.

Tangerben erősítik a spanyol megszálló csapatokat

Stockholmból jelentik: Tangeri jelentés szerint a spanyolok szombaton lényegesen megerősítették a megszálló csapatokat. Eddig 3500 főnyi katonaság vonult be és egy spanyol cirkáló kötött ki a tangeri kikötőben.

Új jogi rendezés Magyarország és Németország kapcsolataiban

Berlinből jelentik: A magyar és német kormány közötti kiadatási szerződés érdekében a múlt év tavaszán tárgyalások kezdődtek Berlinben. Ezek a tárgyalások most Budapesten befejeződtek. A magyar királyság és a német birodalom meghatalmazottai Budapesten aláírták a kiadatási szerződést és zárójegyzőkönyvet. Az új szerződés fontos lépést jelent a két ország jogi kapcsolatainak rendezése terén.

Ribbentropnak a legmagasabb kitüntetést küldte el a spanyol kormány

Berlinből jelentik: Vigon tábornok, a spanyol államfő nevében átadta Ribbentrop német birodalmi külügyminiszternek a legmagasabb spanyol kitüntetést, a Nyilak rend nagykeresztjét a láncal. Ribbentrop köszönő lúviratában kiemelte, hogy számára a kitüntetés a spanyol-német barátság és hagyományos jóviszony újabb bizonyítékát jelenti.

A kormány fontos gazdasági jellegű határozatai

Bucurestiből jelentik. Saját tud. A nemzetgazdasági minisztérium a következő fontos gazdasági intézkedéseket adta ki: Az első rendelkezésről már röviden hírt adtunk. Eszerint megtiltották a tüzifa kivitelét mindaddig, amíg a belső szükséglet fedezéséhez szükséges mennyiségeket nem pótolják. A tüzifa kivételének engedélyezését annak idején újabb miniszteri rendelet útján közlik majd. Egy másik rendelkezés értelmében megtiltották a rozs kivitelét. Kivételt képeznek azok a mennyiségek, amelyek a kikötőkben vagy az állomásokon berakodás alatt vannak s amelyek esetében már benyújtották a valamelyik határállomásra szóló fuvarleveleket. A nemzetgazdasági minisztérium rendelkezést adott ki, amely szerint az 1939 november 20-iki 3380. számú minisztertanácsi jegyzőkönyv intézkedéseit kiterjesztették a hat hónapos borjakra is. Ennek megfelelően az egész ország területén tilos ezeknek a borjaknak vágatása úgy a belső fogyasztás, mint kivitel részére. A fenti rendelkezés már életbe is lépett.

Világosság

Irtó: Földi Janka

Olvásóink emlékeznek rá, hogy néhány hónappal ezelőtt beszámoltunk egy fiatal falusi leányról, aki más elhelyezkedési lehetőség hiányában egy nagyváradi úri család háztartási alkalmazottja lett s szabad idejében színdarabot ír. A törekvő, tehetséges leány most az alábbi kis színes írást hozta be hozzánk.

Szegény, szegény Gáspár Imre bácsi megvult. Mondják: este még látott s reggelre csak az álom szállt el szeméről, de a sötétség nem. Türelmetlenül dörzsölte a szemét: ébren van-e már? Lehet-e, hogy ő az ép, egészséges ember, ne lússon? De arra az éjszakára, amely egy langyos tavaszi este horult rá, nem jött többé fényes virradat.

— Menjen orrshoz, Imre bácsi, — biztattuk a szerencsétlen öreget. — Hiszen az orvosi tudomány ma csodákat művel. Megoperálják a szemét és hátha látni fog ismét?

De ő lemondóan legyintett a kezével. Nincs neki pénze arra.

Szolga-sorsban nőtt fel és aztán egész életében napszámos-kenyeren élt. De bersületes munkát végzett, ezt jól tudta minden munkaadó gazda. Szerzett is egy kis házat magának, abban köszöntött rá a világtalanság éje.

Szegény, halgatag ember volt, nem csatlakozott azokhoz, akik meg akarják változtatni a világ

Bolondos időjárás

Pár nappal ezelőtt cikk jelent meg az újságokban arról, hogy a háború miatt hiányos az időjárás hírszolgálat. Szigorú titokként kezelik a meteorológiai adatokat és ezért a meteorológusok csak kevés és hiányos adatból kénytelenek következtetni a várható időjárásra.

Tekintettel az időprognózis fontosságára, alább sorra veszem mindazokat a meteorológiai segédeszközöket, amelyek hivatva vannak az adatszolgáltatás hiányait pótolni. Tudom, hogy az olvasó nagyjából már ismeri őket, de ez az első komoly szakmunka, amely a kellő alapos-sággal és felkészültséggel foglalkozik velük.

I. A REUMA.

Alttomos izületi kór, melynek két oldala van: egy fényoldala és egy árnyoldala. Árnyoldala az, hogy az ember elkezd csillagokat látni fájdalmában, fényoldala viszont az, hogy az ember ebből megjósolhatja az időváltozást. A reumás ember tehát abban a kellemes helyzetben van, hogy mihelyt a falat kaparja kinjában, rögtön tudja a várható időjárást a következő 24 órára.

A reumának nem annyira maga a reumás örvend, mint inkább családtagjai, rokonai és ismerősei, mert ilyenkor ezek egy kiváló s mindamellett fájdalommentes műszer áldásait élvezhetik. Ezzel magyarázható, hogy amikor Afonya úr hat hetes kúra után hazajött a hideg fűrdőből és örömmel újságolta nejeinek, hogy teljesen kigyógyult reumájából, Afonyáné bosszúsán az asztalra csapott:

— Az ördög vigyen el, most eszentul hön-nán fogom tudni, hogy időváltozás lesz?

II. A BÉKA.

Egyike a legmegbízhatóbb segédiszók-nak. Vegyünk egy jóházból való levelibékát, tegyük vizet fel befűtöttülegbe és helyezzünk kis létrát melléje. Ha a béka az üveg alján kukcsol, akkor szép idő lesz, de ha a létrán felmászik az üveg szájáig, akkor csapadék várható.

Bizonyára lesznek azonban bizalmatlan és óvatos egyének, akik nem akarják egyetlen békára rábízni magukat. Ezeknek azt ajánljuk, szerezzenek be három, vagy négy békát, hogy bizonytalan időjárás esetén a békák konziliu-mot tarthassanak.

Akik szeretik halmozni a dolgokat és még biztosabbra akarnak menni, azoknak könnyen támadhat az az ötletük, hogy olyan békát sze-

reznek be, akinek reumája is van. Am erről mindenkit lebeszéltek, mert egy reumás béka nem tud létrára mászni.

III. MADZAG.

Közismeri meteorológiai műszer, de jelen szakmunkám nem volna teljes, ha az kimaradna. Nyaralók, vikendházak, csónakgarázsok falán gyakran található egy szegen lógó madzag-darab s mellette ez a felírás:

PONTOS IDŐJÁRÁSJELZŐ:

Ha a madzag száraz:
DERÜLT, NAPOS IDŐ.
Ha a madzag napos:
ESŐS IDŐ.
Ha a madzag fehér:
DÉR, HAVAZÁS.
Ha a madzag mozdulatlán:
SZÉLCSEND.
Ha a madzag mozog:
SZÉL.
Ha a madzag táncol:
ORKÁN.

IV. TYUKSZEM.

A reumához hasonló meteorológiai műszer, de sokkal népszerűbb és elterjedtebb, de tyukszeme, hála az Égnek, csaknem mindenkinél van. Ezáltal a tyukszem, úgyis mint bőrkeményedés és úgyis mint meteorológiai műszer, sokkal demokratikusabb intézmény, mint a reuma és körülbelül úgy viszonylik hozzá, mint a luxusautó a biciklihez. Akinek még nincs tyukszeme, aránylag olcsón beszerezheti. Nem kell hozzá egyéb, mint két számmal szűkebb cipő. (A hölgyeknek ez már megvan.)

Olesósága ellenére a tyukszem érzékeny-ség dolgában nem marad el a legfinomabb precíziós műszer mögött sem. Nincs az a szeizmográf, amely érzékenyebb volna egy jól kifejlett tyukszemnél. Külön előnye, hogy állandóan kéznél, illetve lábnál van és akárhogy tönkretaposk is, mindig újra megnő. Csak, persze, ez kissé kellemetlen, mert amíg megnő, addig várni kell. Innen van az, hogy amikor Cinege urnak a villamoson nemrég rátapostak a lábára, így dült-fült magában:

— A fene egye meg, letaposták a baromé-teremmel! (—)

sorsát, nem hangoztatott elveket, de mégis volt egy nagy hibája. Mindnyájan tudtuk róla, hogy hitetlen.

Emlékszem, egyszer azt kérdeztük tőle, mikor volna ideje a darabban maradt lucernást lekaszálni? És ő így felelt:

— Hiszen mindössze egy pár rend az egész. Vasárnap, míg más templomba megy, én majd levágom.

— És maga nem megy templomba, Imre bácsi? Erre semmit sem felelt.

A napokban, hogy megint otthon jártam, a falumban, felkerestem az öreget. Öszintén bevalom, nem is annyira a részvét, mint a kíváncsiság vitt hozzá. Vajjon hogy fogja fel a szörnyű csapást ez a szegény... hitetlen ember.

Szép, napsütéses délelőtt érkeztem hozzá. Ott ült kiskertjében a virágos barackfa alatt. Csendes-sen fogadta köszönésemet és én megkérdeztem tőle:

— Emlékszik-e még rám, Imre bácsi? Meg-ismer-e még?

— A hangodról, lelkelem, — felelte. — A hangodról megismertelek... Gyere csak, ült le ide mellém.

Majd halkán megkérdezte.

— Mondd csak, lelkelem... Ugy-e már virágos a barackfa?

— Igen, — válaszoltam megilletődve.

— Én is úgy sejttem, — folytatta ő. — Mert hallok, hogy a méhek itt zümmögnek felettem. A ti méheitek?

— Lehet, hogy a mienk, lehet, hogy a másik szomszédé...

Csend lett. Ő hallgatta a méheket, én meg néztem a kihaltfényű, vízszintű szemét. És magamról megfeledkezve rágadtam meg a karját:

— Hát csakugyan, Imre bácsi nem gyógyult meg azóta?

— Nem. — Örökre megvakultam.

Oktalan, lázadó indulat fogott el. Felugrottam mellőle és szívem melyéig ható részvétemben ilyeneket mondtam neki:

— Ez valami rettenetes, Imre bácsi... Emlékszik, mikor maga mutogatta nekem a csillagokat: Ez a Göncöl-székere, ez a Fiastyúk, ez a Félkenyér, ez a Kaszás?... És maga nem látja többé a csillagos eget a kalásszal hullámzó búzatáblát, a pipacsot, a búzavirágot?...

Csak akkor kaptam észbe, mikor láttam, hogy könnyek nedvesítik a szemét.

— Jaj, kedves Imre bácsi, — ültem le mellé ismét. — bocsásson meg, nem lett volna szabad így beszélnem. Hiszen én azért jöttem ide, hogy vigasztaljam magát.

És közben arra gondoltam: hogy is találjak vigasztaló szavakat itt, egy hitetlen ember előtt, akinél az isteni gondviselés üres fogalom. S most már félénken, aggódva kérdeztem meg:

— Miből fog élni, Imre bácsi?... Hiszen nincs senkije, aki gondját viselje.

Gáspár Imre bácsi az ég felé emelte világtalan szemét és halkán így felelt:

— Az Uristen, lelkelem. Az Uristen.

Hangját a hit melege fűtötte át és én megkönnyebbülten távoztam tőle, mert éreztem, hogy a szegény öreg nagy, örök, vigasztaló fényességre talált a sötétségben, ami ráborult.

A műrost és a gyapot harca

A háborús technikai és közgazdasági irodalom ma igen sokat foglalkozik azokkal a hatalmas erőfeszítésekkel, amelyekkel Németország és Olaszország hiányait a nyersanyagban pótolni akarják. Az idevágó erőfeszítések az emberi tudomány és élniakarás lezsebb fejezetei közé tartoznak. Eredményei pedig nem megvetendők. A kérdés alapos megvilágítását adja Anton Zischka: „Harc a fehér aranyért” című, magyarul is megjelent könyve, melynek egyik érdekes fejezetet ide iktatjuk.

„Hitler gazdasági megbízottja, Keppler mérnök 1934 végén rávette az I. G. Farben-céget, hogy gyárait, amely 12 millió kiló műrost évi gyártására voltak berendezve, 30 millió kapacitásra emelje. A „Vereinigte Glanzstofffabriken” állami támogatással megalakította Kassel mellett a bettenhauseni műrostgyárat s évi készítményei összegét így háromról 12 millió kilóra emelte. Noha a vállalkozók sokáig félreismerték a jövő lehetőségeit, a magán-kölcsönök állami biztosítása következtében sikerült 1935 májusában és júniusában a Süddeutsche, Sächsische, a Schlesische és Thüringische Zellwolle A.-G.-t megalapítani, amelyek mindegyike 7 millió kiló évi kezdő kapacitással 9 hónap múlva már megkezdte az üzemet. Az új gyárak Hirschberg-Cunersdorf, Plauen, Schwarza és Kelheim helyeken működve, mind ellátnak egyet-egyet a legfontosabb német textil-kerületek közül, a berlini „Zellwolle Arbeitsgemeinschaft” kicseréli tapasztalataikat s megtörténik a hihetetlen: míg 1934-ben körülbelül 8 millió kiló műrost évi termést csak nagy ügyvel-bajjal lehetett elhelyezni, 1936-ban már 43 millió kiló sem volt elegendő. A gyárakat mindenütt megnagyobbították, 1936-ban műrostgyárat alapítottak Glauschauban, egy másikat Südburgban s 1938 januárjától kezdve az 1933-beli havi 275.000 kiló helyett havonta körülbelül 12 millió kiló műrostot gyártanak Németországban. Mialatt a „Cotton Growing Association” új terveket sző, mialatt az amerikai ültetvényes egyesületek világpolitikát üznek, Etiópiában, Japánban, Kínában és Indiában a gyapot politikai és gazdasági változásokat idéz elő, amelynek következményei beláthatatlanok, csöndes tudósok német laboratóriumokban még sokkal sorsdöntőbb dolgokkal foglalkoznak. A német vegyészeti súlyosabb és mélyebb csapást mért a nyersanyag-monopóliumokra, mint amilyenre ültetvényes szervezetek és fonótársaságok képesek volnának.

A laboratórium világpolitikát csinál

Mit ért el a természetes és mesterséges szövönal közötti harc? Egy nagy, világos lipcei laboratóriumban, az egyik legfontosabb európai fonóműhely kísérleti terméiben nagyszerű készülékek határozott választ adnak a kérdésre. Régóta folynak itt a kísérletek a természetes és szintetikus gyártmányok összehasonlítására.

A mesterséges fonalat olyan készülékre feszítik, amely szüntelenül hajlítgatja, hogy megvizsgálja rugalmasságát. Egy gyapotfonal egymilliószor hajlítható meg. A mesterséges fonalak sokkal kevesebb hajlítás után eltörnek. Viszont nyújthatóságuk nagyobb, mint a gyapoté. Egy másik készülék kiderül, hogy az 50% szintetikus fonállal kevert gyapotból sokkal egyenletesebb szál sodorható, mint a tiszta gyapotból.

Gyakran halljuk, hogy a Wollstra-fonálból — így hívják az ilyen kevert fonalakat — készült ruhák nem elég melegek. Nos, a lipcei laboratóriumokban igen egyszerű módon megkapjuk az ellenbizonyítékot. Meleg vízzel teli nikkeledényeket láttunk itt, némelyeket természetes, másokat mesterséges anyagokba burkolva. Precíziós hőmérők tartják nyilván a hőmérséklet süllyedését, kronométerek a kihülés gyorsaságát. Míg a Wollstra-anyagokkal elszigetelt nikkeledényekben a víz átveszi a levegő hőmérsékletét, majdnem ugyanannyi ideig tart, mint a többiekben. A belőlük készült öltöny tehát ugyanolyan meleg, mint egy kamarni öltöny.

Hátra van az ár kérdése, mert a mesterséges fonalak egyelőre drágábbak a gyapotnál. Mivel Németországnak úgyszólván valamennyi gyapotfonóműhelyében kiprobálták és kedvezőnek találták a 70% mesterséges anyagnak 30% természetes fonállal való keverés arányát, női fehérneműanyagoknál és trikóknál meg éppen 9 tized szintetikus

fonalat alkalmaztak, a ruházat árának emelkedése kikerülhetetlennek látszik. Látszik, mert a kész gyártmány ára egyáltalán nem emelkedik a nyersanyag árának arányában.

De mindenütt a legnagyobb reménykedéssel tekintenek a jövőbe. Míg az I. G. Farbenindustrie 400 vegyész foglalkoztat textilanyag-laboratóriumaiban, a Vereinigte Glanzstoff-Fabriken A.-G. több mint 100 tudóst, a Bemberg A.-G. 60 szakembert dolgoztat a mesterséges fonóanyagok javításán, az „Ausschuss für Technik in der Volkswirtschaft” berlini laboratóriumaiban megvizsgálja az amerikai vegyészek munkálatait, akik New-Hampshire-ben a „Brown Pulp and Paper Corporation” részére egy olyan eljárást találtak, amellyel északamerikai tullelű fákból, a viszkoze megkerülésével textilnyersanyagokat gyárthatnak. Az amerikaiak tízévi munkával olyan gyártási eljárást fejlesztettek ki, amelynél a körülbelül 3 mm hosszúságú egyes fonalakat kiválogatják, csak a nagyértékű alfa-cellulóze marad vissza s ezt újabb eljárások után erre szolgáló gépekre fonják. E gyapot ára nem nagyobb a közönséges gyapot áránál. A minőség állítólág hasonló. Ha ezzel az eljárással német fák is értékesíthetők volnának, a mesterséges anyagok ára egyszerre a természetes anyagok színvonalára süllyedne.

De van-e elég fa Németországban e sejtanyag szövetárak részére?

Gyapotcserje helyett fa

A Németországban évenként kidöntött fából körülbelül 30 millió köbméter tűzifa, ebből 6 millió bükk, amely a fonalak nyersanyagául használható. Hatmillió köbméter körülbelül öt millió tonnának felel meg. Egy olyan famennyiségnek, amelyből másfél millió tonna sejtanyagot, körülbelül egy millió tonna mesterséges fonalat gyárthatunk: a német textilipar még jövedelmezőnek tekinthető maximális szükségletének harminceszorosát. S ami még fontosabb, ez a mostanáig tűzifaként használt bükkmennyiség szénnel volna pótolható, a fonóanyagipar fagofasztásának növekedése tehát a szénagazdálkodásnak is lendületet adna...

Sok devizát takaríthatnánk meg ezen az úton? A szintetikus fonóanyagok termelésének túlságos erőltetése nélkül, a textilipar minden követelményével számolva, háborús gazdálkodás nélkül, 1934-ben már a német gyapotipar 6,4%-át, a német gyapjúbehozatal 14,9%-át mesterséges fonallal tudták pótolni. Ezévi 81 millió megtakarítást jelent a gyapjú behozatalánál, 35 milliót a gyapotnál, ha szállítás alapul az 1930-i nyersanyagárakat vesszük.

A vegyészeti rendkívül figyelemreméltó eredményei ezek. Eredmények német állásponttól, az autarkia álláspontjáról tekintve. De vajon eredmények-e a világgazdaság álláspontjáról is?

Első pillantásra örületnek látszik, hogy tökéletnek műfonalgárakba, mialatt ugyanakkor az amerikai gyapotipar tönkre megy. Örületnek látszik, hogy mesterséges anyagokat gyártanak, mikor a természetes anyagokat nem lehet eladni, a műfonóanyagok pedig sokkal drágábbak, mint a gyapot. A szintetikus fonalak gyártásának erőltetése, még a természet elég fonalat termel, éppoly értelmetlennek látszik, mint amilyen az ázsiai puszták ültetvényekké való változtatása akkor, midőn Amerika mezői sivatagokká válnak.

Az az érvelés azonban, mely a mesterséges anyagok gyártásának rosszul megválasztott időpontjára hivatkozik, elméleten alapul. Ez az érvelés megfélekedezik arról, hogy egy ország nem lehet pusztán a világgazdaságra tekintettel. Hogy sem Amerika, sem Anglia, sem Franciaország nem hajlandó feláldozni külön érdekeit a közjóért, egyik sem hajlandó messztekintő politikát folytatni. Lemondva a pillanatnyi sikerekről. Hogy tehát Németország sem változhat meg eszményeket. Egyelőre nem tehet mást, minthogy eok rossz közül a legkisebbet választja. Főképp pedig a szintetikus nyersanyagok ellenségei nem veszik figyelembe a riasztó eltulodásokat, amelyek a világháború óta a gyapotfogyasztásban végbementek.

Legújabb Szentírás kiadás

Oszövetség I-III. kötet. Vászonnkötés 1080 Lei

Ujszövetség I-II. kötet. Vászonnkötés 350 „

„ rövid jegyzetes zsebkötés, 50 „

Uj történelmi eszme: a hispanizmus

A legújabb mozgalom, amely különösen Dél-Amerikában beszéltet sokat magáról. Míg régebben a spanyol forradalom és köztársaság előtt a kulturkapcsolatok szinte megszakadtak Spanyolország és a délamerikai spanyol államok között, a nemzeti Spanyolország felébredésével a helyzet alaposan megváltozott. A spanyol hazafiak a nemzeti érzés fellángolásával visszaemlékeztek a nyelvi, vallási és kulturális rokonságra a délamerikai államokkal és hispanizmus néven egy kulturmozgalom indult el. Az új mozgalom kemény ellenfélre talált a panamerikanizmusban, amely az Egyesült Államok vezetésével az amerikai kontinens gazdasági, szellemi, sőt politikai egységét célozza. Ma már Dél-Amerikában is mind többen kezdik belátni, hogy a hispanizmus a legjobbkor jött, hogy a délamerikai latin államokat megmentsse különösen a panamerikanizmus fojtogató karjai alól.

A szovjet keze Palesztinában

Kertész Róbert tollából érdekes könyv jelent meg a könyvpiacon „Feltámad a félhold” címen, mely az iszlám országokban ma észlelhető politikai, vallási és társadalmi mozgalmakról számol be. A könyv előnye éppen abban áll, hogy leleplezi azokat a legtitkosabb rugókat is, amelyek a történelek háttérében működnek. Igen érdekes például, amit a palesztinai zsidó-arab ellentéttel kapcsolatban a szovjet munkájáról mond:

„A belső bajokat a legutóbbi időben egyre erőteljesebben jelentkező szovjet-propaganda súlyosbítja. Egyoldalú és elfogult az a vélemény, amely szerint beszélni sem lehet palesztinai kommunista agitációról, mert mindössze 500 kommunista él a Szentföldön. Ez a gyanusán kerék számadat nem állja meg a helyét. A valóság az, hogy a szovjet-csillag két irányból támadja Dávid csillagának országát. Elsősorban a lengyel, litván, ukrán, orosz, cseh és galíciai emigránsok telepei alkotnak bolsevista közösségeket. A „szovjet-kolhoz” Palesztinában a „khaluc” formájában jelentkeznek s amíg Tel Avivban, a „Tavas Domb”-ján, amelyet „palesztinai New-York”-nak is neveznek, valamint a többi városi településben az intellektuál bolsevisták ült fel tanyájukat, addig a szegény nincstelen és proletár kommunisták az En Charod, a Trompatorja nevű palesztinai zsidó mártírról elnevezett Tel Josif és Beth Alpha-telepeket létesítették. A szélső-radikális moszkvai irányzat követői a MOPSI-ban, a Miphleget, Poalim Sozialistim Iruimben, a szovjetű szocialista szervezetben működnek. A meglévő intézményeken kívül a Komintern ügynökei dolgozzák meg a Közel-Keletet és a „szovjet bevándorlók” nagyrésze nem egyéb kiképzett és külön erre a célra specializált agitátoroknál.

Érdekes a palesztinai kommunista párt esete. A pártot, melynek még létezését is tagadni szokták bizonyos oldalról, a Komintern megbízásából egy Selesnik nevű zsidó ügynök szervezte meg. Abból indult ki, hogy két szembenálló táborban, az araboknál és a zsidóknál egyaránt a legszűkebb frakciókat nyerheti meg legjobban Moszkva számára. A terv be is vált. Sovinizsista zsidók és idegengyűlölő arabok egy frontban gyülekeztek a sarló és halapács jegyében. A muszlim bolsevista jeltekkel azonban már kezdetben baj volt. Kijelentették, hogy szívesen csatlakoznak, de az iszlámot, hármilyen szegények is, nem hajlandók megtagadni. Így hát igazhívó „törös” moszlimok kerültek egy pártba halálos ellenségekkel, a zsidókkal. Megalakult a Communist Party of Palestine s ennek keretén belül teljesen különválasztva működtek a zsidók és arabok. S csak hosszú idő múlva ébredt rá a komintern-delegátusból álló vezetőség arra, hogy amíg a zsidó-frakció szociális reformokkal, a javak elosztásával, a munkabérekérdésekkel, a lenini eszmék megvalósításával foglalkozott, addig a kommunista párt arab szárnya a palesztinai arabok nemzeti emancipációjának tökéletes programját dolgozta ki. A III. Internacionálé ügynökei tehát csak újabb nacionalista arab szervezetet segítettek a világra s ezután a kudarc után nem is kísérleteztek többé a palesztinai arabok bolsevizálásával.

Tíz év óta közmondássá lett Palesztinában, hogy nappal az angolok, éjjel az arabok uralkodnak. Nem kell hozzá jóstehetség, hogy felállítsuk a prognózist: csakis idő kérdése, hogy mikor lesznek az arabok éjjel is, nappal is urak Palesztinában.

WATERLOO százhuszonötödik évfordulóján

Uralkodás mámorának utolsó kirezdülései. Waterloo 1815 június 18. Napoleon francia császár seregére a brabanti síkon az angol Wellington döntő csapást mért! Waterloo!

A századik évfordulón sem igen volt senkinek kedve ironikus történelmi szembeállításokra s a mai komoly órákban sincs. Hu pont öt évvel ezelőtt is szédítő meredély szélén tántorgott az Örök Jótól messzire sodródott világ s a rém birodalma eléggé sötét színekkel nem festhető megpróbáltatások sorozata után újabbakat rejtegetett készenlétben a keresztire feszített lélek s a meggyötört érzékek számára. Zúg a torna ma is: tömeggyilkos, iszonyu párvialdal s a döbbenetbe dermedt ember nem tudja magát felszabadítani az irónia villanásaival, amikor a sehozá sem vezető, könnyekkel, szenvedésekkel, vérral átitatott utak felett halálangyal szálldos...

Fordítsuk ez évfordulón tekintetünket Napoleon, a gígászi, az utolsó egyéniség felé, aki Korszika félig barbár szigetéről indult el, Ajaccio városából s hadisikerekben dús pályája alatt széles Európában, sőt Egyiptomban is sok győztes csatát vívott, míg végre a bálványrombolóból Waterloonál maga is ledöntött bálványvá lett.

Tizenhét év alatt több mint negyven megnyert ütközet régi uralkodóházak erős hadseregei felett! És megsemmesült a győzelmek uralkodása főként. Már konzuli korában hatalmas feladatok vártak rá s tetteit valóban alkotó erő és bölcsesség jellemzik. Ujjászervezte a direktorium bomlásnak indult hadseregét, a forradalom eredményeit a tulzások kiküszöbölésével megerősítette, eltüntette az anarkiát, visszaállította a pártokra szakadt Franciaország egységét, megszilárdította a belső rendet, ujjászervezte a közigazgatást, az értéktelen pénztárjegyek helyébe megbízható pénzt bocsájtott ki. Erdeme, hogy a győzelmeket kitűnő békeszerződésekkel biztosította s kiépítette Franciaország viszonyát a többi államokhoz. A Code Napoleonnal visszaállította a jog és erkölcs uralmát. E törvénykönyv intézkedéseinek életbehatósága maga is annyira büszke volt, hogy hadisikereitől többre tartotta. Mindannyi igazi alkotó munka.

Ha megmaradt volna ezen az úton! De nem hagyta nyugodni fékezhetetlen nagyragyása, Párizst klasszikus diadalívvel sorával új Rómává építette ki s koronát tett a fejére, noha hatalma azelőtt is teljes volt s a császárság azt semmivel sem gyarapította. Tragédia. Sikerei odavezették, hogy elvesztett minden mértéket. Fanatikusan hitte, hogy a végtelenségig erőt vehet a végzetlen. A végig győztes háborúkra alapított uralom vége felé, amikor a porosz, osztrák, orosz, angol, spanyol szövetséges hadseregek a Rajna és a Pyreneusok felől Párizs felé meneteltek, a démonian túl-eszes Talleyrand, az árulásra kész külügyminiszter ezt mondta minisztertanácsának, Rovigo hercegnek:

— Micsoda történelmi bukás! Ennek az embernek az lett volna örömteli sorsa, hogy hozzáfűzze nevét a századhoz! S ime! De mit csináljunk? Nem mindenki született arra, hogy az összeomló kolosszus romjai alá temetkezzen!

A nagyratörés sorsdöntő órája, a direktoriumot félreállító államcsíny 1799 november 9-én következett be. A szemérmetlen eszszövő Fouché, a szilárdan jellemetlen, köpenyegforgató s minden hájjal megkent rendőrminiszter az alábbi hirdetésben hozza Párizs tudomására a történeteket:

„Közhirre tesszük, hogy a saint-cloudi gyűlés a köztársaság érdekében fontos tanácskozást tartott. Bonaparte tábornok, aki azért jelent meg az ötszázak tanácskozásán, hogy a forradalmi mozgolódás rendbontó kísérleteit leleplezze, csaknem aljas gyilkosság áldozata lett. Szerencsére a köztársaság géniusza megmentette a tábornok életét. Az igazi köztársaságiak nyugodtak lehetnek, minden jogos kívánságuk teljesülni fog. A gyengék nyugodtak lehetnek, minden erő-

szakkal szemben védelemben fognak részvenni. Félniök csak azoknak kell, akik nyugtalanságot szívnak, rendbontásra törnek s a közvéleményt megtévesztik. A rendőrfőnökség a turbulens elemek megfékezésére megtette a szükséges intézkedéseket.”

A marengói győzelem híre csak hét nap múltán jutott el Párizsba. Talleyrand hízelgő levelet írt Bonapartenak:

„Most érkezem a Tuillériákból. A nagykövetelek fogadtatása már nem is lehetett fényesebb. Le sem tudom írni a francia nép örömét, az idegenek csodálatát s az én egyéni elragadtatásomat. Micsoda kezdet, micsoda megoldás! Az utókor elhiszi-e vajjon e hadjárat csodáit? Milyen reménységeket ígér nekünk az Ön viszatérése! Hiszen nem volt még Impérium, amely ne csodákra épült volna. S ime most a csoda valósággá vált!”

Nagy szerencsétlenségek előjele

Napoleon már öt éve császár. A spanyolországi hadjárat során rábízta tábornokaira a megfutamodott angolok üldözését, mert Asterga melletti táborába nyugtalanító hírek érkeznek Ausztria katonai készülődéseiről s arról, hogy Talleyrand és Fouché, akiket már kiismert s akik évekig nem voltak egymással beszélő viszonyban sem, most látható jó barátságban élnek. Mintha megsejtette volna a sötét intrikákat... 1809 január 28-án a minisztertanács

„A háború és a béke egyformán Felsőged kezében van”

A film tovább perog. Napoleon legyőzte a poroszokat Lützennél és az oroszokat Bautzennél s a drezdai Marcolini palotában 1813 június 26-án fogadja Metternichet, a hatalmas intelligenciájú, fölényes és elegáns, de gyógyíthatatlanul hiú osztrák kancellárt. A császár rögtön támadásba megy át:

— Maguk a háborút akarják. Rendben van, meg fogják kapni. Akarják, hogy magukat is elpáholjam? Találkozunk legközelebb Bécsben? A javíthatatlanok nem akarnak tanulni s minden lecke hiábaváló. Háromszor erősítettem meg Ferenc császár trónját, megígértem, hogy békeségben leszek vele, amíg csak élek. Feleségül vettem a lányát, pedig már akkor is mondtam magamnak, ostobaságot csináltál! Nos hát, elkövettem s bánom, hogy elkövettem! Metternich erre azt válaszolja:

— Háború és béke egyformán Felsőged kezében van. Európa jövője és Felsőged jövője, mindez tisztán Felsőgedtől függ! Ma még békét köthet, de holnap talán késő lesz.

— Napoleon ezt a választ adja:

— Nem becsüleném meg magam soha! Meghalok, ha kell, de nem engedek át talpalatnyi területet sem! Az önök uralkodói trónon születtek. Megengedhetik maguknak, hogy hűszor is megveressék magukat és azután visszatérjenek székvárosukba. Én a jött-ment katona, ezt nem tehetem!

Nyolc órán át tart a párbeszédviadal. Éjszaka lett s a vitázók már nem is látják egymás arcát, de senki sem mer a terembe lépni, hogy világosságot gyűjtsen. Napoleon búcsúzóban ezt mondja Metternichnek:

— Megmondhatom, mi fog következni. Önök nem fognak ellenem hadrakelni!

Az osztrák kancellár ezt feleli:

— Ha nem engedékeny, Felsőged, Ön elveszett! Amikor idejöttem, csak sejtettem, de most már tudom, hogy elvesztett!...

A lipcei „népek csatája” már csak nagy összevisszaság. Utána Napoleon serege visszaszorult a francia határok mögé. Párizs 1814 márciusának végén megadta magát az osztrákokkal megerősödött szövetségeseknek. Fontainebleau-i lemondás a császári trónról. Elba sziget tizenegy hónap...

A császár nem lepődött meg Talleyrand állásponjtján:

— Egyedül a Bourbon-ház boríthat fátyolt

végeztével lehordja Talleyrand külügyminisztert:

— Ön tolvaj, gyáva! Nem hisz Istenben! Egész életén át valamennyi kötelességét megszegte! Elárulta az egész világot! Ön előtt semmi sem szent! Eladná tulajdon apját is! Azt hiszi, seregeim Spanyolországban rosszul állanak s ezért azt hieszteli, hogy mindig ellenlezte ezt a vállalkozást, noha éppen ön adta az első ötletet s később is buzdított rá kitar-tóan. Megérdemelné ön, hogy eltapossam, mint a férget, de nem veszem magamnak a fáradságot, annyira utálok és megvetem önt!

A külügyminiszter tökéletes nyugalommal fogadta a viharos kifakadást. Amikor elhagyta a palotát, fölényes fintorral csak ennyit mondott:

— Milyen kár, hogy e nagy embernek ilyen rossz gyerekszóbaja volt!

A szmolenszki és borodinoi győzelmek után 1812 szeptember 14-én Napoleon bevonult Moszkvába, de két nap múlva az oroszok felgyújtották fővárosukat s e gyászos éjjelen a császár, Murat-val, Eugène-vel, Barthier-vel, Ney-jel dübörgő lángok közepette, vakító hamuesőben a Kreml vörös lépcsőjéről figyelte a tűzvész terjedését.

— Nagy szerencsétlenségek előjele! — mondotta Napoleon.

Azután leereszkedtek a Moszkva folyócska felé s nekiindultak a felperzselt város kanyargó utcáinak. Ségur tábornok szemtanú „Histoire de Napoleon et de la Grande Armée pendant 1812” c. munkájában ezt írja erről az éjszakáról:

„Tüzes földön, tüzes ég alatt, két tüzes fal között haladtunk...” Ezután következett a világtörténelem nagy tragédiái közé tartozó epikus visszavonulás Oroszországból...

a katonai dicsőségére oly büszke francia nemzet előtt a sebekre és megaláztatásokra, melyek zászlojt érték. Csak ők távolíthatják el az ellenséges haderőket a francia földről. Csak a Bourbonok fogadhatották el Franciaországgal azokat az ajánlatokat, melyeket a politika és a dolgok természete most felkínál. A Bourbon-ház visszatéréseivel Franciaország megszűnt óriás lenni, hogy újra naggyá váljék.

XVIII Lajos, a „mártírkirály” öccse lett az uralkodó. A forradalom előtti évek világa újra kezdődött. A külföldről visszatért királypártiak bosszúállást követeltek és azt, hogy elvesztett vagyonuk értékét térítsék meg. Tizenegy hónap. Elég hosszú idő, hogy teljes hangulatváltozás álljon be. Ennek a híre eljutott Elbába is. Napoleon ezerszáz emberrel gyors elhatározással Frejusban termett, hogy utoljára kockázzék a sorssal. Utja Párizsig diadalmenet volt. Híntója porbavetett fehér Bourbon-kokárdákon gördül végig. Száz nap újra fennen lohogtatta a szellő a császári sasos lobogókat. Nyomban hadseregszervezésbe fogott a szövetségesek ellen. Győzött is még egyszer, utoljára, de Waterloonál az angol Wellington döntően legyőzte. A vértések és a gárda rohama megtört, az angol tüzéség félelmetes rendeket vágott és a döntő pillanatban Blücher csapatai is megjelentek a küzdőtéren. Megfutamodás. Se tartalék, se remény. Más Franciaország, más Párizs fogadja.

Emberismerete nem csatja meg Fouchéval szemben sem. Az intrikus legyőzi a zsenit. Fouché kormánya huszonnégy órát ad az újra lemondott császárnak az ország elhagyására. Azt sem engedik meg neki, hogy egyszerű tábornokként tovább szolgálja Franciaországot. Amerikába utazása angol űrhajók miatt lehetetlen. A császár jelentkezik a Bellerophon angol fregatton s a hajó a minden szárazföldről több mint ezer kilométerre eső Szent Ilona szigetére viszi.

Itt Las Cases gróf kamarásnak tollba mondja emlékiratait. Ezt mondja a háborúról: „A hadvezetés egyszerű tudomány, a megvalósítás benne minden!”

A waterlooi győztes és legyőzött mai utódai a fővezérségben eleget tanultak-e ez egyszerű tudományból...?

Zúg a torna!...

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ORADEA, II. KÁROLY KIRALY-UT 5. SZAM.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy óra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. — Egyes szám ára 20 fillér, — vasárnap és ünnepek 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk sz.: 80.037.
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Elénk szél, sok helyen zivataros eső, a hőmérséklet csökken.

Zürichi zárlat. Párizs 9.25 (nyitáskor 9.32 fél), London 16.40 (nyitáskor 16.45), Newyork 446, Milánó 22.50, Berlin 178.25, Varsó 90, Belgrád 10, Bucuresti 225.

NYUGDIJASOK FIGYELMÉBE! Az erdélyi és Bándi CFR és Könyvnyugdíjasok Egyesülete felhívja azoknak a volt vasutasoknak a figyelmét, akik az egylet által elkészült emlékiratban a szolgálatba való visszavételét kérik s még nem küldték be adataikat, küldjék be azokat a Regela Ferdinánd-ut 108. szám alá. Közölniök kell pontos lakhelyüket, szolgálati idejüket tartalmát, egykori beosztásukat s elbocsátásuk pontos idejét.

Kinevezték Temes-Torontál megye új prefektusát. Bucurestiből jelentik: A belügyminiszter Popovici Virgil ezredest, Temes-Torontál megye prefektusát felmentette tisztsége alól. Ugyanakkor a miniszteri rendelet a megye új prefektusává dr. Tiranu Emilét, Temesvár eddigi alpolgármesterét nevezte ki. Az új megyei prefektus ugy Temesváron, mint a megye egész területén osztatlan rokonszenvnek és megbecsülésnek örvend.

NÉPI TIPUSU, GYÁRILAG KÉSZÍTETT TÉSZAFALEKÉK HOZNAK FORGALOMBA. Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdasági minisztériumban N. Dragomir ezredes és Mihai Romascani technikai tanácsosok előzetes értekezletek tartottak, amelyen a tésztagyárosok (levestészta, makaroni, stb. gyárosok) vettek részt. Az értekezleten elhatározták, hogy tizennégy gyárnál eszközölnék rendeléseket a hadsereg 1940. július havi szükségletének fedezésére. A vonatkozó rendelkezés értelmében az áru szállítása heti részletekben történik június 23-tól július 23-ig. Ugyanakkor megállapodás jött létre arra vonatkozóan is, hogy népies típusú gyári tésztaemléket hoznak forgalomba, amelyeket az egész országban fix áron árútanak majd.

Temesváron is megkezdődött az érettségi vizsga. Temesvár. Saját tud. Az érettségi bizottságok megkezdték működésüket. Temesváron négy bizottság előtt háromszázhatvanöt érettségiző vizsgáznak, ezek közül hatvanhatalvan a kereskedelmi iskolai bizottság előtt. Az érettségizők Temesvár, Karánsebes, Lugos, Oravica, Hátszeg és Lippa iskoláiból kerültek ki. Aradon két bizottság előtt százötvenhatalvan vizsgáznak.

TÖBB MINT 90 UNOKÁT ÉS DÉDUNOKÁT HAGYOTT HÁTRA. Déváról jelentik: *Junius 4-én halt meg a dévai csángótelepen öv. Both Simonné dévai csángóasszony 86 éves korában végelgyenülésben. Az öregasszony még halála előtt 5 nappal is — mint minden reggel — pontosan lejárt a majdnem két kilométer messzeségben fekvő római katólikus templomba. Az utolsó öt napon csak gyengélkedése miatt nem tette meg. Mindenkivel kibékülten halt meg, 5 fia és 3 leánya maradt, akikből összesen több mint 90 unokája és dédunokája volt. A ritka nagy családi őrsányát június 5-én nagy részvét mellett temették el a csángótelepen.*

Valutacsempészést leplezték le Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A fővárosi rendőrség nagyarányú devizacsempészésnek jött nyomára. Megállapították, hogy egy Fleischer nevű bucaresti lakos Brüsszelbe küldött levelekbe külföldi devizákat tett és leleplezéséig 45 ilyen levelet küldött el. Hogy a posta ellenőrzését elkerülje, együtt dolgozott Jorgulescu Aurélie postatisztviselőjével. A legutolsó küldeménye kilenc levél volt, amelyekben 2400 pengőt küldött. Feljelentés következtében leleplezték és most Jorgulescu Auréliával együtt bíróság elé állítják.

Dr. ASPIRIN hires.

Az egész világon ismerik, mindenütt becsülik kiváló hatását. Az Aspirin csillapít minden fájdalmat, megelőzi és meggyógyítja a hűléses megbetegedéseket, még e grippát is. A Bayer-kereszt szavatol az Aspirin minőségéért.

A biharmegyei Orvos, Gyógyszerész és Természettudományi Egylet folyó hó 19-én, szerdán délután 6 órakor a zsidó liceum rajtermében szakülést tart. Tárty: 1. Dr. Farkas Manó: A női derékfájásról.

A POSTA NEM FOGAD EL CSOMAGOKAT HOLLANDIÁBA, BELGIUMBA ÉS LUXEMBURGBA. Bucurestiből jelentik: A postai vezérigazgatóság közli, hogy szombattól kezdődően nem fogad el postacsomagokat Hollandiába, Belgiumba és Luxemburgba való szállításra.

A kereskedők kötelesek elegendő petroliumkészletet tartani. A nemzetgazdasági minisztérium 16401—1940. szám alatt kibocsátott rendelete felszólítja a hatóságokat annak ellenőrzésére, hogy az összes petroliumraktárak és eladóhelyek állandóan el legyenek látva petroliumtermékekkel, de különösen világító petroliummal és ezeket a termékeket a minisztérium által megállapított áron hozzák forgalomba. A rendelet utasítja a hatóságokat annak közlésére, hogy az ellátás biztosítása érdekében az összes szükséges intézkedések megtörténtek-e. Abban az esetben tehát, ha valamelyik érdekelt kereskedő raktárában hiányt tapasztalának petroliumban, a hatóságok haladéktalanul vegyenek fel kihágási jegyzőkönyvet, a jegyzőkönyvet terjesszék fel a minisztériumba, mert a március 4-iki törvény értelmében a legszigorúbban járnak el azok ellen, akik nem tartanak állandóan raktáron olyan mennyiségű árukészletet, mint azelőtt.

A háború ellenére is fenntartják a Bucuresti-Belgrád-Zágráb-Velence-Milánó légi járatot. Bucurestiből jelentik: A Bucuresti-Belgrád-Zágráb-Velence-Milánó légi járat tovább működik, tekintet nélkül a háborúra. Intézkedés történt, hogy olasz terület fölött a román személyszállító gépek alacsonyan repüljenek, hogy jelzésük tisztán látható legyen. Lehetséges, hogy a jövőben csak Velencéig fogják fenntartani a légi járatot, mert Milánó hadizónába esik.

ANGLIA ÉS FRANCIAORSZÁG ÁTMENTILEG BETILTOTTA AZ EXPORTOT A BALKÁN-ÁLLAMOKBA. Bucurestiből jelentik: Az angol kormány rendeletet adott ki, amelyben — az olasz háború kitörése miatt — a Balkán-államokba, köztük Romániába is kiadott exportengedélyek érvényüket veszítették és egyelőre ilyen engedélyeket nem adnak ki. Kivételt képeznek a szén, koks és más ásványi tüzelőanyagokra kiadott engedélyek, melyek továbbra is érvényesek. Az angol kormány átmenetlinek mondja ezt a rendelkezést, addig, amíg a földközi-tengeri helyzet tisztázódik.

Temesváron maximálták a hus és a kolbászfélék árát. Saját tud. Az egyre felszökkenő árakra való tekintettel, a helytartósági ellenőrzőbizottság, mint jelentették, utasította a városokat és községeket, hogy a borjú- és sertéshus, valamint a kolbászfélék árát újból maximálja. Temesvár város vezetősége az ármaximálást már el is rendelte. Az új maximális árak: Borjúhús kilója (csont nélkül) 70, csontos 60, illetve 56, gulyáshus 52 lei. Sertéshus: karaj 54, comb 40, paprikáshus 44, nyers szalonna 54, háj 56, zsír 58, töpörtő 30 lei kilója. Kolbász- és húsfelek: ókirályságbeli mintára készített kolbász 60 lei (nagykereskedelmi forgalomban 44 lei), hurka 44 (36), debreceni 80 (66), téliszalámi 80 (60), nyáriszalámi 60 (40), főtt vagy füstölt karaj 54 (48), füstölt szalonna 62 (54), prágai sonka 120 (90), disznósajt 48 (36), disznósajt nyelvel 60 (48), friss sertéskolbász 64 (52), füstölt sertésnyelv 120 (90), füstölt marhanyelv 120 (90) lei különként.

Az Erzsébet Árvaház részére J. S.-né (Nagyvárad) 100 leit adományozott. Rendelkezési helyére juttatják.

Schmiedt Béla dr.

Tükrör előtt

Tükröt tart ez a könyv a mai nő lélek elé. Csillogó, homálytalan, derűs tükröt. Ha mégis torzot mutat néha, akkor nem a tükrör hibás: torz lélek áll előtte. Leányok, nézzetek bele ebbe a tükröbe! Ismerjétek meg magatokat benne!

Ára: 142 lei és portó.

Mao tábornok halála. Pekingből jelentik: Itteni hírek szerint Mao Tseh Tung tábornok, a kínai kommunisták legjelentékenyebb vezetője, május 4-én Kanchuan mellett, Senzi tartományban meghalt. Az a hír járja, hogy Mao tábornok összeesküvés áldozata lett.

Határforgalom Susak és Fiume közt. Belgrádból jelentik: A Susak és Fiume közötti határforgalmat, amelyet az olasz hadüzenet után átmenetileg megszüntettek, ismét helyreállították. A két határváros közti hidat megnyitották, úgyhogy a személy- és járműforgalom ismét rendes keretekben bonyolódik le.

SZERENCSETLENSÉG ÁLDOZATA LETT EGY PETROZSENYI MATRÓNA. Petrozsenyből jelentik: Roerich István petrozsenyi bányatársulati zenész idős édesanyja végzetes szerencsetlenség áldozatául esett. A fia házában javításokat végző kőművesek a tűzhelyen kátrányt és petróleumot melegítettek. A matróna az edényt félre akarta tenni, de az közben felebe esett a szerencsétlen öregasszony ruhája pillanatok alatt lángborult. Azonnal segítségére siettek, de közben már olyan borzalmas égési sebeket szenvedett, hogy néhány óra alatt belehalt sérüléseibe.

Eltűnt belga műkincsek. Genfből jelentik: A belga kormány közvetlenül a német offenzíva előtt a belga városok híres műkincseit becsomagoltatta és 10 nagy teherautón, angol fedezet mellett, ismeretlen helyre szállította. Ezek a műkincsek felbecsülhetetlen értéket képviselnek. Ugy Párizsban, mint Londonban mit sem tudnak, a műkincsek megérkezéséről, egy szóval nyomuk veszett. Genfben feltételezik, hogy ezeket a belga műkincseket egy rejtett helyre szállították.

MÓDOSITJÁK A SZINHÁZI TÖRVÉNYT. Bucurestiből jelentik: A kultusz- és művészetügyi minisztériumban tegnap Sibiceanu alminiszter elnökletével bizottság ült össze, hogy a színházi törvény módosításának kérdését tanulmányozza.

Tűz egy lippai malomban. Temesvár. Saját tud. Lippán csütörtökre virradó éjjelen tűz támadt a Mind-féle malomban. A tűzoltóságnak sikerült a tüzet félórás munka után lokalizálni. A tetőzet egy része leégett. Megállapították, hogy a tűz a generátorból kipattant szikrából keletkezett.

ELBOCSÁTOTTA MUNKÁSAINAK 90 SZÁZALÉKÁT A LEGNAGYOBB MÁRAMAROSI IPARI VÁLLALAT. Szigetről jelentik: Máramaros legjelentősebb ipari vállalata, a báró Groedel-koncernhez tartozó hajlított butorgyár, amelynek főfelvevő piaca az amerikai Egyesült Államok voltak, földközi-tengeri bonyodalmak és a háborús szállítási nehézségek folytán e héten a minimálra redukálta üzemét. A gyár közel 200 munkásának 90 százalékát elbocsátotta és a megmaradt néhány alkalmazottak is felmondott. A hajlított butorgyár tömeges munkáselbocsátása rendkívül károsan érezteti hatását a szigeti piacon.

Ötvenezer lejjel megszűkött a helyettes fizetőpincér. Temesvár. Saját tud. Cotosman Simeon volt temesvári vasúti vendéglői fizetőpincér és a pincérszervezet volt elnöke, aki jelenleg Resicán tevékenykedik, feljelentette egyik társát, sikasztás címén. Cotosman Resicán fizetőpincér s miután valami sürgős elintézni valója miatt elutazni kellett, Müllauer Lajos pincért bízta meg, hogy helyettesítse. Mire Cotosman visszatért, a „helyettes főurnak” hült helyét találta s az magával vitt ötvenezer lejt. Müllauer a rendőrség közgei a szomszédos Ujkissodán megtalálták egyik nőismerősénél és letartóztatták.

EGYSÉGES ÁRUTIPUSOKAT VEZETNEK BE TÖBB ÁRUCIKKNEL. Bucurestiből jelentik: Cancicov nemzetgazdasági miniszter elhatározta, hogy több árunál egységes árutípusokat vezetnek be és ezek árát pontosan meghatározzák. Közlelebből megtörténik több ruházati cikk, a száraz tésztaemlék és a szappan standardizálása.

Öngyilkossági kísérlet jódtinktúrával. Temesvár. Saját tud. Az egyik, pályaudvar-környéki kocsmában Bogdan János harmincnégy éves kolozvári vasúti fűtő öngyilkossági szándékkal jódtinktúrát ivott. A mentők a kórházba szállították.

Nagy terhet jelentenek a fizetési jegyzékek ötven lejen alúli vásárlásoknál

Mozgalmat indított az ország kereskedő és iparos társadalma a rendelkezés visszavonása érdekében

Nagyvárad. Saját tud. A kétszázalékos nemzetvédelmi adó behajtásával kapcsolatos intézkedések közül legsúlyosabban érinti a kereskedőket és iparosokat az a legutóbb megjelent intézkedés, hogy az 50 lejen alúli vásárlásoknál is — amelyek nem esnek nemzetvédelmi adó alá — fizetési jegyzéket kell adni. Ezeknek a jegyzékeknek a kiállítása igen nagy munkával jár és a legtöbb helyen külön személyzetet kell erre a célra alkalmazni.

Az ország kereskedelmi és ipari képviselői a rendelet megjelenése után mozgalmat indítottak az intézkedés visszavonása érdekében. A Kereskedői Tanács helyi fiókjá is foglalkozott ezzel a kérdéssel és vasárnap délelőtt tartott vá-

lasztmányi ülésén elhatározta, hogy emlékiratban kéri a sérelmes rendelkezések visszavonását. A választmányi ülésen hangsúlyozták, hogy a kereskedő- és iparostársadalom belátja a nemzetvédelmi adó szükségességét és a legnagyobb készséggel tesz eleget a törvény minden intézkedésének, azonban úgy találják, hogy az a rendelkezés, amely az 50 lejen alúli vásárlásoknál is előírja a jegyzékek kiállítását — miután az 50 lejen alúli vásárlások nem esnek nemzetvédelmi adó alá — csak nagy és fölösleges munkát ró az amugy is nagyon elfoglalt kereskedő és iparos társadalomra.

Remélhető, hogy ez a közérdekű ügy kedvező elintéztést fog nyerni.

POSTAFIÓK

Huszonötéves papi jubileumok. Temesvár. Saját tud. Junius 13-án — csütörtökön — az egyházmegyei papság több ismert, tekintélyes tagja érte meg huszonötéves papi jubileumát. Ezen a napon ezüstjubiläumukat tartották Kubinger István nőrincsei, Mayer Vince szapáryligeti és Muzár Antal szentszéki tanácsos, buzáiási plébános. Junius 30-án Kienitz Géza dr. pápai kamarás, ujaradi plébános éri meg pappaszentelésének huszonötéves fordulóját.

Új görögkeleti püspökök. Bucureștiből jelentik: A választó közösségekké alakult görögkeleti nemzeti egyházi tanácsok püspököket választottak. Temesvár püspöke lett Vasile Lazarescu; Husi (Falcu megye) püspökéül Grigore Leut, Csernovic metropolitájának pedig Titu Simedriat választották meg. Az új püspökök az ortodox román egyházi élet kiválóságai.

Cassulo András nuncius végzi Lengyel Zoltán apostoli kormányzó beiktatását. Szamosújvár. Saját tud. Folyó hó 30-án lesz Lengyel Zoltán örmény katolikus apostoli kormányzó ünnepélyes beiktatása. A szamosújvári örmény katolikus székesegyházban. A beiktatást Cassulo András érsek-pápai nuncius fogja végezni. A kormányt Ienciu vezérinspektor fogja képviselni. A szamosújváriak minden előkészületet megtettek arra, hogy a magas vendégeket kellő külsőségek között fogadják. A vidék örménységéből is sokan fognak résztvenni az ünnepségen. Az összes örmény katolikus egyházközségek képviseltetni fogják magukat. A rendező bizottság ez uton is felhívja mindazokat, akik elszállásokra, valamint a közeledően való részvételre igényt tartanak, hogy folyó hó 25-ig bejáróljanak a szamosújvári örmény katolikus plébánián jelentésük ezt a szándékukat. Az ünnepély sorrendje: Junius 29-én, szombaton este 9 órakor: Ismerkedési est a Katolikus Körben. Junius 30-án, vasárnap háromnegyed 10 órakor: A papság a plébániáról a székesegyházba vonul. 10 órakor: Ünnepélyes szentmise. Végzi az új apostoli kormányzó. Szentmise közben: A pápai és királyi Dekrétumok felolvasása, a hitvallás letétele, a főpásztori jelvények átadása és az új főpásztor beköszöntő szentbeszéde. Szentmise végén: Pápai áldás, Te Deum. 12 órakor: Tisztelegés a plébánia nagytérképében. 2 órakor: Közébd.

Dr Suciú Jonel Nagyvárad görög katolikus segédpüspöke. Nagyvárad. Saját tud. Megírtuk, hogy a Szentszék segédpüspököt nevezett ki Frenitiú Valér c. érsek, nagyváradai görög katolikus megyéspüspök mellé dr Suciú Jonel balázsfalvi teológiai tanár személyében. Az új püspök egészen fiatal ember. Balázsfalván született 1907-ben és itt is végezte el középiskolai tanulmányait. 1924-ben egyházmegyei főhatósága Rómába küldte a Propaganda Fide kollégiumba. Tanulmányait 1932-ben végezte el nagy kitüntetéssel. Teológiai és filozófiai doktorátussal tért haza. Még ebben az évben kinevezték a balázsfalvi felső kereskedelmi iskolába a hittan és az olasz nyelv tanárának. Három év múlva a Sf. Vasile licium hittan tanára lesz. 1937-ben a balázsfalvi teológiai érkeletstan tanára. Innen szolitotta el a Szentszék határozata Nagyváradra, ahol általános örömmel és meglelégedéssel fogadták az új püspök kinevezését.

Új szünetjel a magyar rádióban. Mint Budapestről írják, a magyar Rádió műsoradásában Junius 18-án új szünetjelet vezet be. Az új szünetjel déli harangszó után 13 óra 10 perckor hangzik fel először, tájékoztató, ismertetés keretében. A Rakóczi indulónak kezdő két ütemét választotta új szünetjelnek a Rádió. Az eddigi szünetjel is a Rakóczi indulóból vett dallam alapján készült: de nem a kezdő ütemekből és némileg stilizáltan. Az új szünetjel celesztán és hárfán hangzik fel. Muzsikája négy másodpercig tart s az egyes hangzások közt körülbelül nyolc másodperc telik el. Ritmusa és üteme, mint az eredeti indulóé.

A Katolikus Kör és az NSE vasárnap esti kertmegnyitója az első hangulatos nyári estély volt Nagyváradon. A családias jellegű megnyitót a Kör és a Sport Egylet hagyományainak megfelelő kedves, közvetlen hangulatban zajlott le. Szép keretet adott a mulatsághoz a Kör izlésesen díszített és berendezett új kerthelyisége. A hatalmas gesztenyefák lombjai alatt stílusos kertiasztalok mellett ott láttuk a város társadalmának legjavát. Dr Schrifert Béla püspöki helynökkel és Brösztel Lajos apátkanonokkal élen megjelent a nagyváradai katolikus papság több tagja is. A református lelkesi kar több tagját is ott láttuk. A keresztény orvosok, ügyvédek általában a nagyváradai uri társaság számottevő tagjai valamennyien megjelentek, úgy hogy a kerthelyiség szűknek bizonyult a szépszámú közönség befogadására. Vacsora vezette be a megnyitót, majd kezdetét vette a tánc. Ejjékkor nagy érdeklődés mellett folyt le a tombolajáték, amelynek keretében értékes tárgyak kerültek kisorsolásra. Alkalmi artistaszámok is szerepeltek az estély műsorán. A kedves mulatság vendégei kitünő hangulatban egy kellemesen eltöltött este emlékeivel távoztak a késő esti órákban. (Laky.)

Kis érdekességek a nagyvilágból

MINISZTEREK ÉLETKORA

Egy genfi újság Pétain tábornagy politikai szerepevel foglalkozva, összeszámolta a jelenlegi francia kormány aktív minisztereinek életkorát. Megállapította, hogy az átlagkor 62 évet tesz ki. Az angol minisztereket sem lehet fiataloknak nevezni. Churchill 65, Chamberlain 71, Halifax 59, Attlee 57, Greenwood pedig 59 évesek. Ez az öt miniszter együttvéve 311 éves.

ANGOL MENTŐK HÁBORUS STATISZTIKÁJA

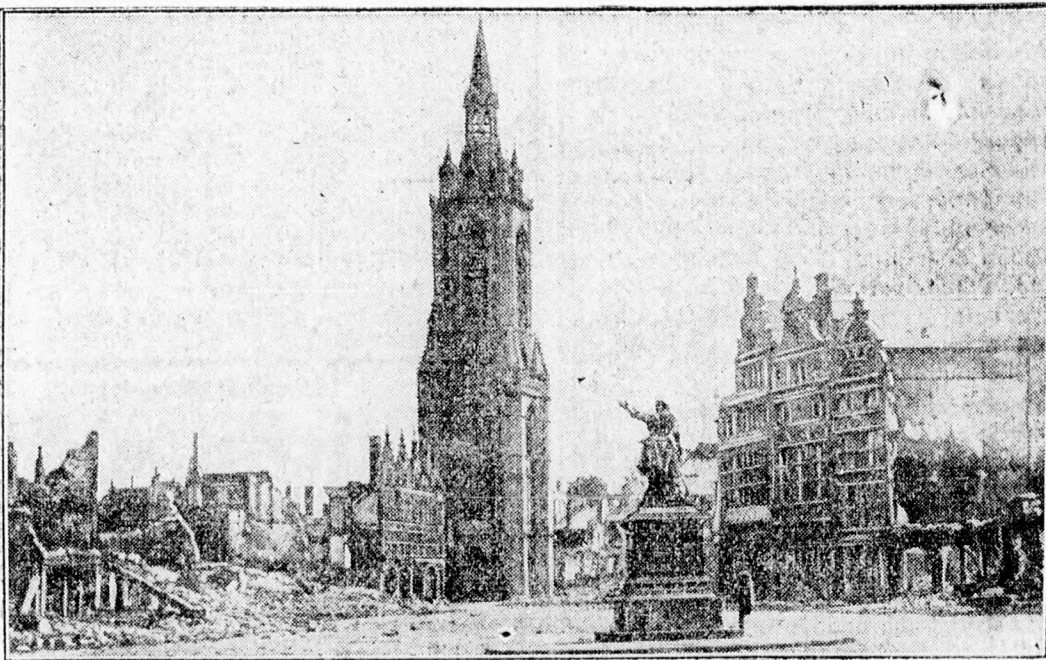
Az angol mentőcsónak társaság jelentése szerint, hogy a háború kitörése óta 1932 hajótöröttet mentett meg. Ezzel a számmal elérte a heti 60 mentést, ami a világháború eredményével szemben háromszor annyi, mert akkor a hetenkénti mentések száma alig 22-öt ért el. A hajózsák az angol partvidék mentén tehát veszélyesebb, mint ezelőtt volt.

FEKETE HETEK A NEWYORKI TŐZSDÉN

Rómából jelentik, hogy egy Rómában élő amerikai nagykereskedő, aki rádióösszeköttetésben áll a Wall Streettel és aki naponta beszél amerikai üzletfeleivel, azt a hírt közli, hogy május 10-ike óta a newyorki tőzsde olyan árzuhanásokat élt végig, mint annakidején 1929 őszén. Nem lehet fekete napokról, hanem fekete hetekről kell beszélni. Május 10-ike óta az értékpapírosok körülbelül 10 milliárd dollár értékvesztést szenvedtek. A tőzsdéken a spekulánsok ezrei veszítették el vagyoniukat.

NEVELÉSI ISKOLA ÜGYNÖKÖK SZÁMÁRA

A „Jewish Chronicle” nevű zsidó angol lap a szerkesztőségnek beküldött számtalan levél között az alábbi is leközölte: „Nékem az a véleményem, hogy nagyon sok zsidó ügynöknek és utazónak egy nevelési iskolát kellene látogatnia, hogy megtanuljanak tisztességesen viselkedni. Vannak bizonyos szabályok, amelyeket be kell tartani. Először is minden alkalommal, hogy egy üzletbe lépnek vagy ezt elhagyják, köszönnének: Jó reggelt! vagy Jó napot, üdvözléssel. Ne hencegjenek és ne fitogtassák személyi sikereiket üzleti dolgokban! Ha leülnek a reggelihez, ne rendeljék meg reggelijüket olyan hangosan, hogy mindenki felfigyeljen és különösen ne rendeljék meg hangosan a tojást és sonkát, akkor ha zsidók! Ha a vevődőhöz mégy, ne tolakodj, ne tartsd ugyanakkor, amidőn mások már várakoznak. Szólj el különösen a fiataloknak. Szükséges lenne hogy a zsidó utazók és ügynökök egyesületei külön kioktassák a fiatal tagjaikat, mert az antiszemitizmust csak helyes és korrekt fellépés által lehet legyőzni.”

A háború pusztítása a belgiumi Tournai városban.

LEGUJABB

Francia-német béketárgyalások megindulása felé haladnak az események

Pétain tábornok, a francia új miniszterelnök tisztességes béke megkötését kíséri meg. — Az új kormány valószínűleg még hétfőn dönt magatartásáról

A Maginot-vonalat körülzárták és elérték Loire-vonalat a német csapatok

Bordeauxból jelentik: A francia rádió utján hivatalos közleményt adtak ki, mely így szól:

A francia államtanács Reynaud javaslatára arra az álláspontra helyezkedett, hogy a francia kormányt a mostani súlyos helyzetben olyan előkelő személyiségre kell bízni, aki egyhangú tiszteletnek örvend a nemzet részéről. Ennek következtében Reynaud átnyújtotta a köztársasági elnöknek a kormány lemondását. Lebrun elfogadta a lemondást, elismerését fejezte ki azért a hazafias érzületért, melyből ez az elhatározás fakadt és haladéktalanul Pétainhez fordult az új kormány megalakítása érdekében. A francia köztársasági elnök köszönetet mondott Pétainnek, aki most, a lehető legsúlyosabb felelősséget vállalja, mely valaha is egy államférfire nehezedett és ezzel újabb bizonyítékot tett a háza iránti főkéletes odaadásáról.

A francia kormány névsorát az éjszaka megváltoztatták. Helyettes miniszterelnök Chautemps lett, Weygand pedig a nemzetvédelmi miniszteri tárcát vette át.

Az újalakult kormány Lebrun elnöklésével

azonnal államtanácsra ült össze, hogy megvizsgálja a katonai és diplomáciai helyzetet. A francia rádió közlése szerint a Pétain-kormány rövidesen meghozza döntéseit és ezek a döntések súlyos következményekkel járnak.

A Tribune de Lausanne című svájci lap franciaországi tudósítójának táviratát közli, mely szerint a francia katonai főparancsnoksághoz közelálló körök a német támadásról kijelentik, hogy a németek több mint hárommillió embert vetettek harcba, nagytömegű harcikocsi és hadianyag támogatásával. Ilyen mindent elsöprő túlerővel szemben a francia ellenállás egyre nehezebb helyzetbe kerül. A francia kormány egész éjszaka tanácskozott és valószínű, hogy még a hétfői nap folyamán véglegesen dönt magatartásáról.

A francia új kormány egyébként Bordeauxban hétfőn mutatkozik be a törvényhozó testület mindkét háza előtt. Valószínűnek tartják, hogy a bemutatkozás alkalmával Pétain tábornag nyilatkozatot is tesz.

A sorsdöntő vasárnap drámai részletei

Lebrun visszautasította a további angol segítséget. — A jobboldali és középpártok a francia nép megkímélését követelték

Bordeauxból jelentik: Az itt tartózkodó külföldi újságírók Franciaország drámai vasárnapjáról a következő részleteket közlik:

Churchill angol miniszterelnök vasárnap egész nap üzenetekkel ostromolta a francia kormányt. Fél 2 órakor újabb üzenetet küldött, amelyet Reynaud vitt magával Lebrunhoz. Reynaud rá akarta venni a köztársasági elnököt, hogy az üzenetben kilátásba helyezett segítséget fogadja el. Lebrun Weyganddal folytatott megbeszélése után visszautasította az angol segítséget. Ugyanakkor a jobboldali és középpártok vezetői megjelentek a francia miniszterelnöknél és követelték, hogy a kormány adja fel a harcot és kímélje meg a francia népet a további megpróbáltatásoktól. Reynaud egy ideig ellenállt, de aztán Pétain és Weygand is azoknak a pártjára állt, akik a Németországgal való kiegyezés mellett foglalnak állást. Teljesen felülkerekedett az az irányzat, hogy a megígért angol segítségben nem lehet bízni. Ennek az állásfoglalásnak a következményeit belátva, Reynaud beadta lemondását. Hozzájárult a döntéshez az is, hogy Roosevelt üzenetét tagadónak ítélik meg, továbbá az, hogy Törökország sem lépett be a háborúba. Hírszerint Pétain tisztességes békét szeretne kötni Németországgal és már kormányának össze-

tétele is Franciaország eddigi külpolitikájának megtagadását jelenti.

Reynaud és Mandel Amerikába utazott.

Lisszabonból jelentik: A portugál távirati iroda jelentése szerint Rey-

A hétfő délutáni hivatalos német hadijelentés: „Orleansnál a német csapatok átlépték a Loiret“

A német véderő főparancsnoksága hétfőn délután a következő hivatalos hadijelentést adta ki:

Az összetört és a felbomlás minden jelét magán viselő francia haderő üldözése déli és délnyugati irányban szakadatlanul tart. Ahol egyes kötelékek még némi erőt tanúsítanak, ott az ellenállást összetörik, az ellenség súlyos vesztesége mellett. Déli irányban csapataink átlépték a Loire vonalát, megszállották Orleansst és birtokukba vették teljes egészében a Loire hidját, azon át is keltek. A légihaderő mindenütt hatáson résztvevett az ellenség üldözésében. A Loire több hidját felrobbantották replőnk bombái és menetszlopokat zavartak szét gépfegyvertűzzel. Burgundiában csapataink előnyomulása szünet nélkül tart Lyon felé. Itt egy helyen egy repülőállomást birtokunkba vettünk, 39 ellensé-

ges repülőgépet sértetlenül kezünkbe jutott.

A langresi fensikoni áthaladó csapatok Besancon elhagyásával elérték a svájci határt és így a Maginot-vonalat teljesen körülzárták.

Elszász-Lotharingiában csapataink szintén tért nyertek és Verdüntől keleti és délkeleti irányban Saarbrückennél a Maginot vonalat áttörő csapatok Saarbourgot és több más helyiséget elfoglaltak.

A Colmar irányában a Rajnán átkelt csapattesteink szintén tért nyertek.

Tengeralattjáróink az utolsó napokban több, mint 100 ezer tonna ürtartalmu ellenséges hajót süllyesztettek el.

Az ellenség 6 repülőgépet, mi 3 repülőgépet veszítettünk.

Moszkvából cáfolják újabb megnemlémadási szerződések tervét.

Moszkvából jelentik: A Daily Mail közlésére, mely szerint a szovjet irányításával újabb lépések történtek Románia, Jugoszlávia és Törökország közötti megnemlémadási szerződés megkötésére, a szovjet távirati iroda megállapítja, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak.

Orosz csapatok Lettországból.

Rigából jelentik: A lett minisztertanács megszakítás nélkül ülésezik. Az oroszok ide is megkezdtek a bevonulást.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén

Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

CENZURAT

Törökország a balkáni béke megóvása érdekében marad távol a háborútól

A török államelnök a francia és angol nagykövet előtt megindokolta kormányának magatartását

Ból jelentik: Izmet İnönü török köztársasági elnök fogadta a francia, majd az angol nagykövetet. Ugy tudják, hogy közölte a rövidesen elhangzó török kormánynyilatkozat szövegét és indoklását. Hírszerint rámutatott arra, hogy milyen nagymértékben szolgálja a szövetségesek ér-

dekeit is a béke megóvása a Földközi-tenger keleti részén és a Balkánon. Ankarai értesülés szerint a legrövidebb időn belül török-román gazdasági szerződést kötnek, mely főként nyersolaj- és benzinvásárlásra vonatkozik.